

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЧЕТВРТО ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ СТЕФАНОВИЋ И БАНКОВИЋ против СРБИЈЕ

(Представке бр. 21784/16 и 21826/16)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

5. новембар 2024. године

Ова пресуда је коначна, али може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Стефановић и Банковић против Србије,

Европски суд за људска права (Четврто одељење), на заседању Одбора у саставу:

Tim Eicke, *председник*,

Ana Maria Guerra Martins,

Mateja Đurović, *судије*,

и Simeon Petrovski, *заменик секретара Одељења*,

Имајући у виду:

представке (бр. 21784/16 и 21826/16) против Републике Србије поднете Суду на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“) од стране подносилаца представки наведених у приложеној табели (у даљем тексту: „подносиоци“), на датуме назначене у истој;

одлуку да се Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), коју представља њена заступница, госпођа З. Јадријевић Младар, обавести о представци број 21826/16 и притужби у вези са правом на правично суђење у представци број 21784/16, као и одлуку да се недопуштеним прогласи остатак потоње представке;

запажања страна у спору;

Након већања на затвореној седници одржаној 15. октобра 2024. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ОКОЛНОСТИ СЛУЧАЈА

1. Представке се тичу немогућности подносилаца, наводно кршењем члана 6. став 1. Конвенције, да учествују у поступку пред Уставним судом у којем су правноснажне судске пресуде у њихову корист поништене и њихови предмети враћени на поновно одлучивање.

I. ПРЕДСТАВКА БРОЈ 21784/16

2. Два мушкарца су 2007. године упуцала подносиоца у просторијама банке у Новом Саду. Након што су починиоци осуђени, подносилац је покренуо парнични поступак против банке тражећи накнаду за нематеријалну штету.

3. У поновном поступку, Основни суд у Новом Саду је 29. марта 2012. године донео пресуду којом је делимично усвојен тужбени захтев подносиоца. Ту пресуду је потврдио Апелациони суд у Новом Саду 13. јуна 2012. године.

4. Након што је банка поднела уставну жалбу, Уставни суд је 23. априла 2015. године утврдио да су судови произвољно применили домаће право, укинуо је пресуду од 13. јуна 2012. године и предмет

вратио на поновно одлучивање Апелационом суду у Новом Саду. Уставни суд није обавестио подносиоца о уставној жалби коју је банка поднела, нити да је пресуда у његову корист укинута.

5. Апелациони суд у Новом Саду је 1. октобра 2015. године преиначио пресуду Основног суда у Новом Саду од 29. марта 2012. и одбио тужбени захтев подносиоца.

II. ПРЕДСТАВКА БРОЈ 21826/16

6. А.Д. је 1959. године закључио купопродајни уговор (у даљем тексту: „уговор“) којим је пренео на претке подносиоце, С.Б. и Р.Б., право коришћења парцеле национализованог неразвијеног грађевинског земљишта. С обзиром на то да С.Б. и Р.Б. то право никада нису уписали у земљишне књиге, једини носилац тог права је остао А.Д., те је право накнадно прешло на његове наследнике, међу којима и на Милана Д.

7. Подносиоца је 2008. године покренула парнични поступак против Републике Србије и Милана Д., тражећи да јој се призна право коришћења земљишта. У међувремену, на основу Закона о планирању и изградњи из 2009. године, као власник земљишта уписан је Милан Д.

8. У поновном поступку, Први основни суд у Београду је 20. јуна 2012. године донео пресуду против подносиоце. Апелациони суд у Београду је 29. новембра 2012. преиначио ту одлуку и уважио тужбени захтев подносиоце. На основу те пресуде, подносиоца је уписала своје право над земљиштем у земљишне књиге.

9. На основу уставне жалбе Милана Д., Уставни суд је 10. децембра 2015. године утврдио да је Апелациони суд произвољно применио материјално и процесно право, те је укинуо пресуду Апелационог суда и предмет вратио на поновно одлучивање.

10. Апелациони суд у Београду је 2. фебруара 2017. године донео нову пресуду којом се одбија тужбени захтев подносиоце. Уставни суд је 30. новембра 2021. године одбио уставну жалбу коју је поднела подносиоца.

ОЦЕНА СУДА

I. СПАЈАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

11. Имајући у виду сличност предмета наведених представки, Суд сматра да је примерено да их испита заједно и да донесе једну заједничку пресуду.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ УСЛЕД НЕОБАВЕШТАВАЊА ПОДНОСИЛАЦА ПРЕДСТАВКИ О УСТАВНИМ ЖАЛБАМА

12. Подносиоци су се притуживали на основу члана 6. став 1. Конвенције да их Уставни суд није обавестио о уставним жалбама које су поднете против пресуда у њихову корист и да као резултат тога нису имали прилику да ефикасно учествују у поступку пред Уставним судом (видети горе наведене ст. 4 и 9).

13. Влада је изнела приговор неисцрпљивања у вези са представком број 21784/16, којим се тврди да је подносилац требало да изнесе своје притужбе пред Уставним судом након што је поновљени парнични поступак окончан.

14. Суд не може да прихвати аргументе Владе. Понавља да је укидање правноснажне пресуде тренутни чин, који не ствара континуирану ситуацију, чак и ако подразумева поновно отварање поступка (видети, *mutatis mutandis*, *Sardin против Русије* (одл.), број 69582/01, од 12. фебруара 2004. године и тамо цитирана релевантна решења). Штавише, домаћи закон не прописује никакву жалбу на одлуку Уставног суда (видети, за релевантно домаће право, *Винчић и др. против Србије*, број 44698/06 и 30 др., став 26, од 1. децембра 2009.). У сваком случају, исход уставне жалбе подносиоце број 21826/16 након што је настављени поступак завршен (видети став 10 изнад) указује на смањену ефикасност тог правног лека у датим околностима. Приговор Владе стога мора бити одбачен.

15. Суд напомиње да ова притужба није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције нити недопуштена по било ком другом основу. Стога се мора прогласити допуштеном.

16. Влада је даље тврдила да се уставни поступак сматра једностраначким поступком који не може обезбедити начело једнакости странака. За разлику од *Gaspari против Словеније* (број 21055/03, од 21. јула 2009. године) и *Milatová и др. против Чешке Републике* (број 61811/00, ЕСЉП 2005-V), ниједна домаћа законска одредба не захтева да се обавештење о уставној жалби мора доставити било ком лицу на које се оспорена одлука односи, нити је то била пракса Уставног суда.

17. Релевантни општи принципи који се односе на начело контрадикторности у судским поступцима, укључујући поступке пред Уставним судом, сажети су у предмету *Gaspari против Словеније* (цит. горе, ст. 50).

18. У конкретном случају, Уставни суд није обавестио подносиоце о уставним жалбама које су поднете против пресуда у њихову корист. Одсуство праксе или одредбе која захтева такву комуникацију не чини

овај недостатак компатибилним са стандардима Конвенције (видети, *ibid.*, ст. 50-57; *Milatová u др*, цитирано горе, ст. 59-66).

19. Имајући у виду горе наведено, Суд налази да подносиоцима није пружена могућност да делотворно учествују у поступку пред Уставним судом. У складу с тим, дошло је до кршења члана 6. став 1. Конвенције у вези са наведеним.

III. ПРЕОСТАЛЕ ПРИТУЖБЕ

20. У представци број 21826/16, подносиатељка се такође притуживала на основу члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 да је одлуком Уставног суда којом је укинута правноснажна пресуда у њену корист повређено начело правне сигурности и њено право на мирно уживање своје имовине.

21. Имајући у виду чињенице овог случаја, поднеске странака и горе наведене налазе, Суд сматра да се бавио главним правним питањима која су покренута у предмету и да нема потребе за испитивањем преосталих притужби (видети *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpreanu против Румуније* [Вв], број 47848/08, став 156, ЕСЉП 2014).

ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

22. Подносилац представке број 21784/16 је тражио 1.000 евра (EUR) на име материјалне штете и 3.000 евра на име нематеријалне штете. Он није поднео било какав захтев у погледу трошкова и издатака.

23. Подносиатељка представке број 21826/16 је тражила (i) 1.486.610 евра и 240.300 динара (RSD) на име материјалне штете, што одговара тренутној тржишној вредности земљишта (према извештају вештака који је доставила Суду) и трошковима који су јој наложени да надокнади Милану Д. у домаћем поступку; (ii) 40.000 евра на име нематеријалне штете; и (iii) 225.000 динара на име трошкова и издатака насталих пред Судом, без подношења било какве пропратне документације.

24. Влада је оспорила тврдње подносилаца као неосноване и непоткрепљене.

25. Суд не уочава никакву узрочну везу између утврђене повреде и материјалне штете коју наводе подносиоци (видети, на пример, *Milatová u др*, став 70, и *Gaspari*, став 80, оба горе цитирана); стога одбацује њихове тврдње по овом основу.

26. Суд прихвата да су подносиоци претрпели нематеријалну штету која се не може надокнадити само утврђивањем повреде. Дајући своју процену на правичној основи, Суд сваком подносиоцу додељује по

1.000 евра на име нематеријалне штете, као и сваки порез који би могао бити зарачунат.

27. Коначно, како подносилац представке број 21784/16 није поднео никакав захтев на име трошкова и издатака, Суд сматра да није позван да му се на основу тога досуди било какав износ. Подносиатељка представке број 21826/16 није доставила никакву пропратну документацију да је стварно сносила тражене трошкове и издатке. Суд стога одбацује њен захтев.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да споји представке;
2. *Проглашава* представку број 21784/16 и притужбе о необавештавању о уставној жалби подносиоца представке број 21826/16 прихватљивим;
3. *Сматра* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције због необавештавања подносиоца о уставним жалбама;
4. *Сматра* да нема потребе да се испитују притужбе из представке број 21826/16 према члану 6. став 1. Конвенције и члану 1. Протокола бр. 1. о повреди начела правне сигурности и права на мирно уживање имовине подносиатељке;
5. *Сматра*
 - (а) да Тужена држава треба да исплати сваком подносиоцу, у року од три месеца, по 1.000 евра (хиљаду евра), као и сваки порез који би могао бити зарачунат, на име нематеријалне штете, који мора да се конвертује у валуту Тужене државе по курсу који важи на дан исплате;
 - (б) да од истека наведених три месеца до измирења, камата на горе наведене износе мора бити платива по стопи која је једнака граничној активној каматној стопи Европске централне банке током периода неиспуњавања обавеза, плус три процентна поена;
6. *Одбацује* остале захтеве подносиоца за правично задовољење.

ПРЕСУДА СТЕФАНОВИЋ И БАНКОВИЋ ПРОТИВ СРБИЈЕ

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми 5. новембра 2024. године, у складу с правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника о раду Суда.

Simeon Petrovski
Заменик секретара

Tim Eicke
Председник

ПРЕСУДА СТЕФАНОВИЋ И БАНКОВИЋ ПРОТИВ СРБИЈЕ

ДОДАТАК

Списак предмета:

Бр.	Број представке	Назив предмета	Поднета	Подносилац представке Датум рођења Место становања Држављанство	Заступник
1.	21784/16	Стефановић против Србије	07.04.2016. године	Дејан СТЕФАНОВИЋ 1950. Нови Сад српско	Владимир ПАНТИЋ
2.	21826/16	Банковић против Србије	11.04.2016. године	Милена БАНКОВИЋ 1948. Ваљево српско	Никола УРОШЕВИЋ